

Louče a papučka. Ne, to není z Haška

Miroslav Bobek
ředitel Zoo Praha

Jaroslav Hašek by asi zbledl a objednal si něco ostřejšího. Když si v pražských putykách vymýšlel velrybu sírobřichou nebo pačuchu jelení dráždivou, dělal si bohapustou legraci. To Názvoslovná komise České společnosti ornitologické své výplody myslí vážně. Pojmenovává a nyní bohužel hlavně přejmenovává jednotlivé ptačí druhy a generuje perly, jako jsou louče černohrdlé nebo papučka žhnoucí. I nechtěnému humoru se lze zasmát. Bohužel naprostý chaos, který takto vzniká, budí jenom zlost.

Což o to, práce na českém názvosloví ptáků je ostře kritizována už velice dlouho. Před třemi desetiletími, kdy existovala česká jména jen pro 15 procent ptačích druhů, se skupina ornitologů vedených respektovaným Karlem Hudcem pustila do vymýšlení nejrůznějších novotvarů. Současně se snažila česká ptačí jména uvést alespoň do určitého souladu s poznatky systematiky a některá již zavedená začala měnit. Seznam nových a pozměněných jmen, nad nímž se tehdy ornitologové pozastavovali a ještě častěji rozčilovali, by zabral hodně velkou plochu.

Z nově vzniklých jmen to jen namátkou byli muchálek neklidný, plžojed bažinný nebo květosavka zvonková a z přejmenování kupříkladu velechvost (původně lyrochvost), tkalčík, přádelník (oba snovači), či dokonce bobolink (předtím vlhovec). Ale budiž. Základní záměr byl v pořádku a nejrůznější zhůvěřilosti mohly doznat oprav a úprav. Činnost současné Názvoslovné komise se však ubírá jiným směrem. Přejmenovává ptačí druhy tak, aby jejich nová jména respektovala aktuální systematické poznatky či - což je ještě horší - aby byla i jinak „správnější“ a „lepší“. Výsledkem jsou nejen zmíněné louče černohrdlé a papučka žhnoucí, ale nejnověji například i naprosto přeorané názvosloví papoušků.

Jména jsou přitom nesmírně důležitá. V „odborných kruzích“ se sice zvládneme domluvit i za pomoci vědeckého názvosloví, ale naším úkolem je také komunikovat s nejširší veřejností. Představujeme lidem jednotlivé druhy, snažíme se o nich poskytnout zajímavé a důležité informace a často také vysvětlujeme, proč jsou ohrožené. Když se ale řekněme mada modrotemenný změni na alexandra modrošijného, můžeme s touto prací začít od začátku. Navíc o „novém“ alexandrovi modrošijném se samozřejmě nikdo nikde nedočte... Zcela bez nadsázky: tyhle hry se jmény jdou nejen proti snahám o vzdělávání, ale v případě ohrožených druhů i proti zájmům jejich ochrany.

Charakteristické přitom je, že Názvoslovná komise nesahá na jména českých ptáků, například sýkor, které by v její logice sýkorami vlastně už ani být neměly. To by členové ornitologické společnosti své názvoslovné komisaře hnali! Ale když jde o cizokrajné druhy, tak se může cokoli. Přitom s těmi, kdo jména exotických ptáků používají nejvíc, tedy s chovateli a ochranáři, Názvoslovná komise nekomunikuje.

„I ten největší filozof se často neubrání nějaké blbosti,“ napsal svého času Jaroslav Hašek. Ale tady je těch blbostí přece jen přespříliš. České názvosloví ptáků se tímto způsobem nejenom nesmí dál měnit, ale musí se také vrátit do stavu před rokem 2021!

Mimochodem, víte, jak se dříve jmenovaly louče černohrdlé a papučka žhnoucí? Káně černohrdlá a kolibřík žhnoucí.